

1.1. TÜBİTAK ULAKBİM 2011 Faliyet Raporu

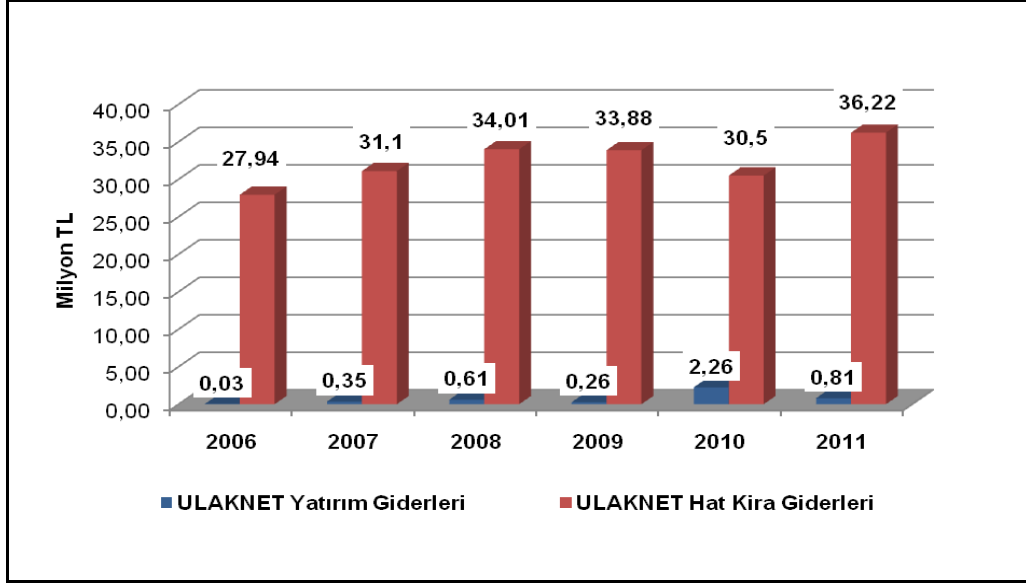
1.2. Ar-Ge Kolaylık Birimleri Faaliyetleri

1.2.1. Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (TÜBİTAK ULAKBİM)

Araştırma ve eğitim kurumları arasında araştırma ve eğitim amaçlı elektronik haberleşme hizmeti verecek ağlar kurmak, işletmek ve bu ağların yurt içi ve yurt dışındaki bağlantısını sağlamak ile görevlendirilmiş olan TÜBİTAK ULAKBİM, 1997 yılından itibaren Ulusal Akademik Ağı (ULAKNET) kurmakta ve işletmektedir. 2011 yılında ULAKNET'e bağlı uç sayısı 933'e (2010 yılında 867), kullanıcı sayısı ise yaklaşık 2.7 milyona ulaşmıştır. 2011 yılı sonu itibarıyla 933 uçtan 28'i ULAKNET2 projesi kapsamında ULAKBİM'in fiber optik altyapısına bağlı olup sahip olunan toplam fiber optik kablo uzunluğu 138km'de kalarak 2011 yılında değişiklik göstermemiştir. ULAKNET'e bağlı uçların ağı kullanım çerçevesini belirleyen "ULAKNET Kullanım Politikası (UKP)" 2011 yılında teknolojik gelişmeler, mevzuattaki değişiklikler ve yeni ULAKNET servisleri kapsamında güncellenmiş, ULAKNET'e bağlı 192 kurum yeni politikayı imzalayarak onaylamıştır.

2009 yılında ULAKNET'in Ankara-İstanbul omurga bağlantısının ilk kez 10 Gbps'e ulaşmasının ardından 2011 yılında İzmir bölgesinin İstanbul ve Ankara bağlantıları da 10'ar Gbps'e yükseltilerek, 3 şehir arasında kurulu olan ana omurga tam yedekli hale gelmiştir. ULAKNET'in küresel İnternet bağlantısı 20 Gbps (2010 yılında 12.5 Gbps) kapasitesine yükselirken, Avrupa Araştırma ağı (GEANT) bağlantısı Sofya ve Bükreş üzerinden yedekli olarak 10 Gbps kapasitesinde hizmet vermeye devam etmiştir.

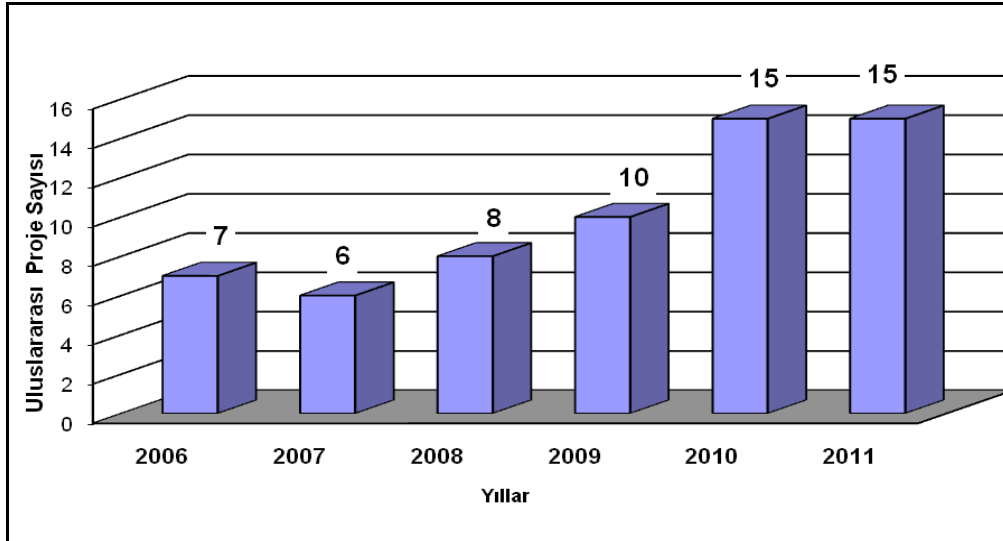
2011 yılında ULAKNET yatırım gideri 0,81 Milyon TL, ULAKNET hat kira gideri ise yaklaşık 36,22 Milyon TL olarak gerçekleşmiştir (Şekil 1).

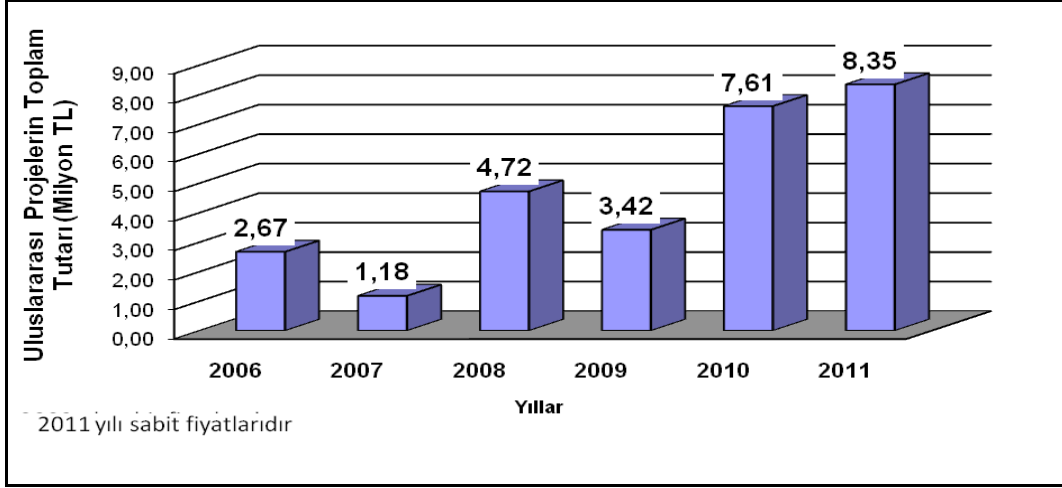
Şekil 1. ULAKNET Yatırım Giderleri ve Hat Kira Giderleri

Ulusal ve Uluslararası Projeler

2011 yılında Ağ Teknolojileri Birimi tarafından 7 tanesi AB, 3 tanesi DPT (CABİM tarafından yürütülen Yayın Alımı Projesi hariç), 4 tanesi dış destekli ve 1 tanesi de TÜBİTAK 1007 destekli olmak üzere toplam 15 proje yürütülmüştür.

Şekil 2. TÜBİTAK ULAKBİM'de Yıl Sonu İtibarıyla Yürürlükte Olan Proje Sayısı

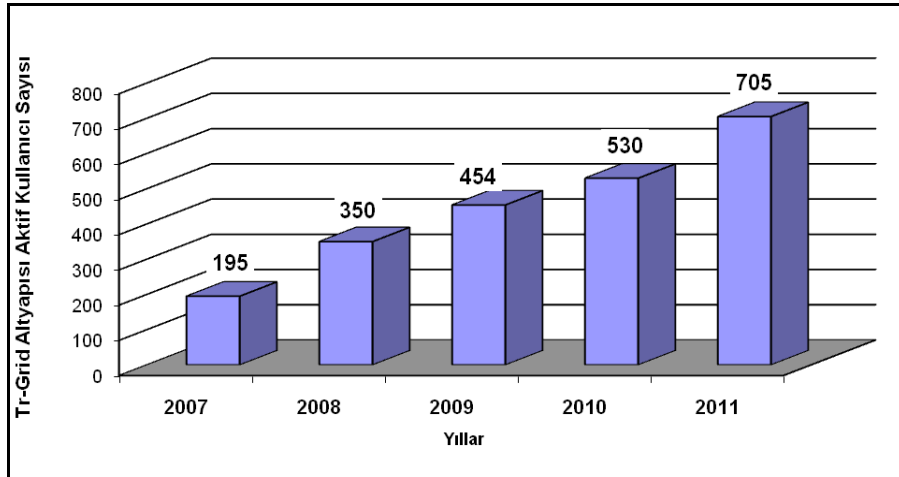

Şekil 3. TÜBİTAK ULAKBİM’de Yıl Sonu İtibarıyla Yürürlükte Olan Projelerin Tutarı

Türk Ulusal E-Bilim E-Altyapısı (TRUBA)

2010 yılında adı TRUBA olarak değiştirilen TR-Grid e-altyapısı 55 farklı üniversite, TAEK (Türkiye Atom Enerjisi Kurumu), TÜBİTAK Enstitüleri, Meteoroloji Genel Müdürlüğü gibi kamu kurumlarından kullanıcılar ile birlikte 36 farklı disiplinden 705 araştırmacıya hizmet vermektedir. (Şekil 4).

Bu kullanıcılardan 47 tanesi, TÜBİTAK ARDEB tarafından desteklenen ve TRUBA altyapısından çalışmak üzere yönlendirilen 18 farklı projenin araştırmacılarıdır.

Şekil 4. Tr-Grid Altyapısı Aktif Kullanıcı Sayısı

Diğer Çalışmalar

Ulusal Toplu Katalog ve Türkiye Belge Sağlama ve Ödünç Verme Sistemi Projeleri, DPT Bilgi Toplumu Stratejisi (2006-2010) 38. Eylem Planı olan “Entegre E-Kütüphane Sistemi” kapsamında, sorumlu kuruluş olan T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı için geliştirilmektedir. Ulusal Toplu Katalog (TO-KAT) sistemi 2009 yılında resmi olarak devreye alınmış ve 2011 yılı sonunda; Milli Kütüphane, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve TÜBİTAK Proje Raporlarının da içinde olduğu 120 farklı kurumun 302 kütüphane biriminin 12.5 milyonu aşkın katalog kaydı sisteme dahil olmuştur.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun müşteri kurum olduğu ve TÜBİTAK ULAKBİM tarafından yönetilen TÜBİTAK KAMAG destekli “Ulusal IPv6 Protokol Altyapısı Tasarımı ve Geçişi Projesi” 2011 yılında sonuçlandırılmıştır. 2010/25 sayılı “Kamu Kurum ve Kuruluşları için IPv6’ya Geçiş Planı” konulu T.C. Başbakanlık Genelgesi kapsamında TÜBİTAK ULAKBİM tarafından gerçekleştirilmesi öngörülen IPv6 geçiş eğitimleri Nisan ayında başlamış, 2011 yıl sonu itibarıyla eğitimden 130 farklı kamu kurumundan 401 kişi yararlanmıştır.

2007 yılı Aralık ayında aktif hale gelen eduroam (educational roaming) servisine dahil olan üniversite/kurum sayısı 52’ye, erişim noktası sayısı ise yaklaşık 4000’e ulaşmıştır.

Başta üniversitelerin uzaktan eğitim ve e-öğrenme hizmetleri olmak üzere, ULAKNET’e bağlı kurumlarca, ticari olarak İnternet kullanıcılarına verilen hizmetlerin Ankara’daki ULAKNET sunucularında barındırılması (hosting) amacıyla 2010 yılında sunulmaya başlanan “Barındırma Hizmeti”nden 2011 yıl sonu itibarıyla 4 üniversite ve 1 teknokent firması yararlanmaktadır.

ULAKNET Eğitim ve Çalıştaylarının dördüncüsü Mayıs ayında Karadeniz Teknik Üniversitesi’nde düzenlenmiş, 100’ün üzerinde üniversite ve kurumdan 270 kişi etkinliğe katılmıştır. Ocak ayında ULAKBİM, BTK, Gazi ve Çanakkale 18 Mart Üniversiteleri organizasyonunda gerçekleştirilen “Ulusal IPv6 Konferansı”na ise 600’ün üzerinde katılım sağlanmıştır.

Cahit Arf Bilgi Merkezi (CABİM)

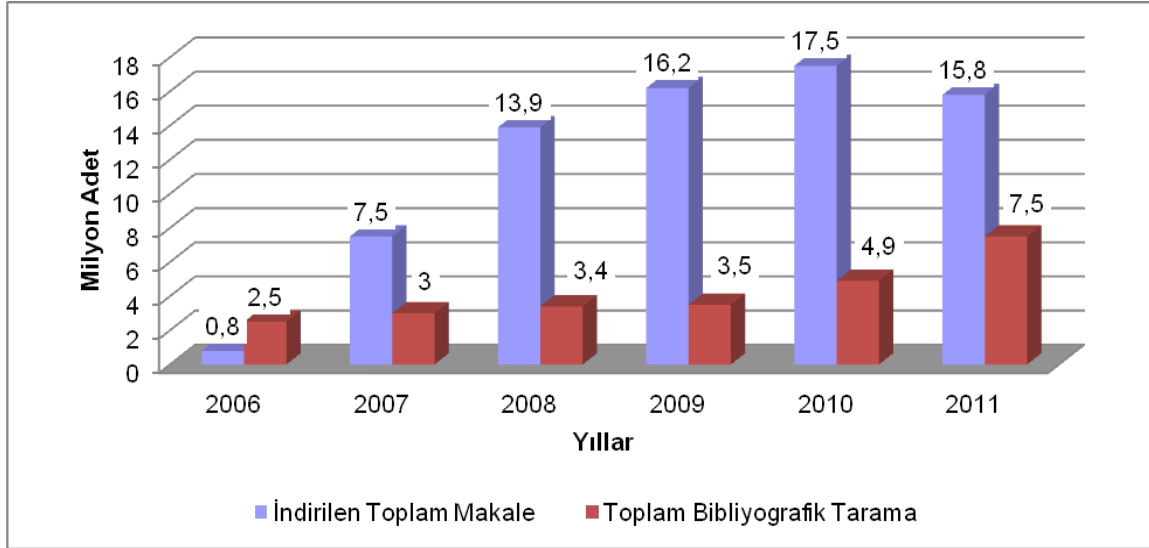
Ülkemizdeki üniversite, kamu ve sanayi kesiminin akademik bilgi ihtiyaçlarının karşılanması ve bu yolla bilimsel bilgi üretimine katkıda bulunmak amacıyla kurulmuş olan Cahit Arf Bilgi Merkezi hizmetlerinden 2011 yılında yaklaşık 109 bin kişi yararlanmıştır. Merkezin veri tabanlarından yapılan toplam tarama (search) sayısı 7,55 milyon, indirilen (download) makale sayısı ise yaklaşık 15,8 milyon olarak gerçekleşmiştir.

Merkezin belge sağlama sisteminden (UBSS), 2011 yılında 41.702 yayın sağlanmıştır. DPT Bilgi Toplumu Stratejisi (2006-2010) ve Ek Eylem Planı'nda 38. maddede geçen E-Entegre Kütüphane Sistemi (EE-KS) ve Kültür Bakanlığı ile TÜBİTAK ULAKBİM protokolü kapsamında geliştirilen Türkiye Belge Sağlama ve Ödünç Verme Sistemi (TÜBESS)'nin sistem iş akışı ve iş süreçleri konusunda çalışmalar yıl sonu itibariyle son aşamasına gelmiştir. 2011 yılında biri İstanbul'da diğeri Ankara'da olmak üzere 2 çalıştay ve 3 tane de tanıtım ve işbirliği toplantısı gerçekleştirilmiştir.

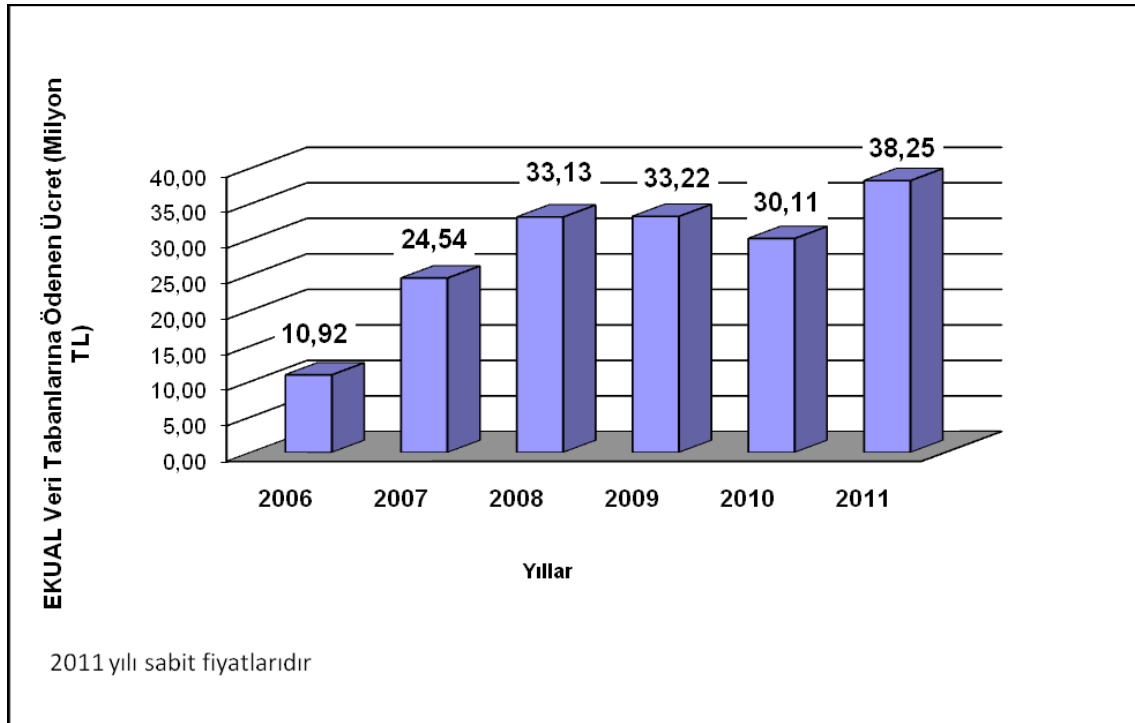
Ülkemizdeki araştırmacıların bilimsel yayın üretim ve Ar-Ge faaliyetlerini etkinleştirmek amacıyla; ULAKBİM Cahit Arf Bilgi Merkezi bünyesinde yürütülmekte olan TÜBİTAK EKUAL projesi kapsamında 2011 yılında 15 veri tabanına abonelik yapılmış, veri tabanlarından 17.739 elektronik dergiye, 28.000 bilgi kaynağına ait 51 milyon civarında bibliyografik kayıda, 1050 konferans serisi içinde 900.000 konferans bildirisine ve 1.800 standarda erişim sağlanmıştır.

2011 yılında, TÜBİTAK EKUAL kapsamında, 176 adet üniversite, askeri harp okulları ve polis akademisi, Sağlık Bakanlığına bağlı 66 Eğitim ve Araştırma Hastanesi (EAH) ve 11 TÜBİTAK Enstitüsünde kümülatif olarak 8.790.000 araştırmacıya hizmet verilmiş, veri tabanlarından 15,8 milyon tam metin makale indirimi olmuş ve öz-indeks veri tabanlarından ise 7,5 milyon tarama yapılmıştır (bk. Şekil 5). 2011'da EKUAL veri tabanları abonelik bedeli 38.2 Milyon TL olarak gerçekleşmiştir (bk.

Şekil 6).

Şekil 5. Toplam Makale İndirme ve Toplam Bibliyografik Tarama Sayıları

Şekil 6. EKUAL Veri Tabanlarına Ödenen Ücret

Cahit Arf Bilgi Merkezi tarafından 2011 yılında TÜBİTAK genelinde, üniversitelere ve hastanelere yönelik olarak toplam 224 kullanıcı eğitimi düzenlenmiş ve 25.300 kişi verilen eğitimlerden yararlanmıştır. Yanı sıra TÜBİTAK EKUAL 7. Yıllık Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

DPT yatırım "ULAKBİM Yayın Alımı ve Elektronik Arşivleme Projesi" ile basılı yayınların alımı ve yanı sıra Elsevier ScienceDirect, Wiley Online Library, IEEE/IEL ve WoS veri tabanlarına ait çevirim içi içeriğin uzun dönem arşivlenmesi amacıyla çalışmalar yapılmıştır. 2011 yılında proje kapsamında yaklaşık 5,5 Milyon TL harcama yapılmıştır.

Akademik kullanıcı kitlesi ve enstitülerin ihtiyaç ve talepleri de dikkate alınarak TÜBİTAK Enstitülerinin ve TÜBİTAK ULAKBİM'in basılı dergi ihalesi yapılmış, bu kapsamda TÜBİTAK ULAKBİM için 534 ve TÜBİTAK Enstitüleri için 246 olmak üzere toplam 780 basılı bilimsel dergiye abonelik yapılmıştır. 2011 yılında toplam 41 adet elektronik veri tabanına abonelik yapılmıştır.

Web tabanlı tarama başvuru sistemi üzerinden gelen isteklere ait 614 adet konu taraması, 679 adet atıf taraması, 192 JCRs ve 141 ISI Proceedings tarama işlemi gerçekleştirilmiştir.

Cahit Arf Bilgi Merkezi bibliyometrik çalışmaları kapsamında Türkiye Bilimsel Yayın Göstergeleri (3) : 1981-2009 Dönemi Tüm Bilim Dallarında Ülkeler ve Gruplar kitabı tamamlanmış ve basıma gönderilmiştir. Birim bünyesindeki diğer bibliyografik çalışmalar kısaca şu şekildedir:

- TÜBİTAK 2009 Bilim ödülü alan araştırmacıların 2009-2010 yayın ve atıf performansı çalışması,
- Uzay konusunda Türkiye adresli WoS'da yer alan son 10 yıllık yayın çalışması,
- Türkiye, G.Kore, Tayvan, İran, Polonya, Brezilya 'nın 1981-2009 yılları yayın sayısı ve dünya toplam yayın sayısı çalışması,
- BTYK için 117 ülkenin 1981-2009 yılları arasındaki yayın sayısı,
- InCites veri tabanından 1981-2011 yılları arasında Astronomi, Gökbilim, Astrofizik konu başlıklarında Türkiye yayın sayısı ve en çok yayın yapan yazar çalışması,
- 1981-2009 yılları arasında 252 bilim dalında Türkiye İran yayın performansı,
- 2011 yılında TÜBİTAK Bilim, Teşvik ve Hizmet ödüllerine başvuran adayların WoS indeksteki yayın performansları çalışması,
- Türkiye –İran ve 46 ülkenin yayın performansı karşılaştırılması,
- 2008-2010 Yıllarına ait Üniversitelerin yayın sayısı çalışması,

- UBYT Nitelikli yayın çalışması,
- Türk Kardiyoloji Derneği için 5 bilim dalında JCR taraması,
- 2008-2010 yılları arasında Üniversite, Eğitim Araştırma Hastaneleri ve TÜBİTAK' a ait yayın sayısı, atıf ve etki değeri çalışması,
- Beyin Araştırmaları konusunda en çok yayın yapan Türkiye adresli ilk 5 yazar çalışması,
- TÜBİTAK Bilim, Teşvik ve Özel ödüllerine ait adayların yayın, atıf ve etki değeri çalışması,
- JCR veri tabanından belli konularda etki değeri en yüksek dergilerin belirlenmesi ve bu dergilerde yayın yapan ilk 5 ülke verisi çalışması,
- 1995-2010 yılları arasında ülkelere ait yıllık yayın ve atıf performans çalışması,
- 2000-2011 yılları arasında TÜBİTAK Enstitülerine ait yayın ve atıf performans çalışması,
- TÜBİTAK UEKAE ve BTE Enstitülerine ait yayın performan analizi çalışması,
- TBAE ait 1982-1996 yılları arasında yayın performansı çalışması,
- TBAE, Dünya ve Türkiye Fizik, Matematik alanında yayın performansı çalışması,
- 1979-2011 yılları arasında 256 bilim dalında Türkiye adresli yazar çalışması,
- 1981-2011 yılları arasında TÜBİTAK adresli yayınların Enstitülere göre dağılımı çalışması,
- Ulusal Enerji Ar-ge ve yenilik stratejisi veri talebi,
- Ulusal Gıda Ar-ge ve yenilik stratejisi veri talebi,
- Ulusal Otomotiv Ar-ge ve yenilik stratejisi veri talebi,
- Ulusal Makine imalat Ar-ge ve yenilik stratejisi veri talebi,
- TBMM Bütçe görüşmelerinde istenen Türkiye'nin yayın sayısı verisi çalışması,
- BTYK ofisi için istenen Türkiye yayın sayısı, milyon kişi başına düşen yayın sayısı, ülkelere ait yayın sayıları ve çeşitli sıralama verileri çalışması

yapılmıştır.

Ayrıca 24.06.2011 tarihinde TÜBİTAK Başkanlık binasında 1. Ulusal Bibliyometri Semineri düzenlenmiştir.

Araştırmacıların Türkçe bilimsel içeriğe erişimlerini etkinleştirmek amacıyla CABİM bünyesinde geliştirilmekte olan ulusal veri tabanları (Tıp, Sosyal ve Beşeri Bilimler, Yaşam Bilimleri, Mühendislik ve Temel Bilimler ve Hukuk) ile TÜBİTAK Destekli Projeler veri tabanı çalışmaları kapsamında 2011 yılında 16.931 kayıt veri tabanına eklenmiştir. Ayrıca yaklaşık 23.292 ulusal yayın/kaynak da internetten tam metin (PDF) erişilebilir hale getirilmiştir. Ulusal veri tabanlarının kullanım istatistiklerine göre veri tabanlarından toplam 17.327.138 adet tarama yapılmış, 653.178 adet tam metin makale indirilmiştir.

Ulusal veri tabanları kapsamında indekslenen yayınlar üzerinden, yazar, kurum ve yayın performanslarının ölçümlenebilmesi için geliştirilen ULAKBİM Ulusal Atıf Veri Tabanı'na, 17.693 adet makalenin aktarımı gerçekleştirilmiş olup, makale referanslarına ait alanların veri girişlerinin yapılmasına başlanmıştır. 2.278 referans kaydı, alanlarına göre ayrıştırılarak sisteme kaydedilmiştir. Ülkemizde yayınlanan bilimsel hakemli dergiler için "Türkiye Akademik Dergi Portalı" hayata geçirilmiştir. Ülkemizde düzenlenen ulusal, akademik ve hakemli toplantılara ait bildirimlere erişimin sağlanacağı "Ulusal Bildiriler Veri Tabanı (UBVT)" ve "Bilimsel Etkinlik Portalı" hizmet alımı yoluyla gerçekleştirilmiş olup veri tabanı teslim alınmıştır.

Uluslararası Bilimsel Yayınları Teşvik Programı (UBYT) kapsamında uygulama esaslarına istinaden 2010 JCRs verileri üzerinden 2012 dergi listesi ve gruplama çalışması tamamlanmıştır.

2011 yılı içerisinde UBYT programı için toplam 22.621 adet başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan 19.914 adedine teşvik verilmiştir. Program çerçevesinde 11.342 adet yayın için 11.721 adet araştırmacı 7.497.315 TL. teşvik almıştır. Teşvik verilen başvuruların 17.613 adedi Fen Bilimleri, 2.301 adedi ise Sosyal Bilimler alanında olmuştur (bk. Tablo 1).

Tablo 1. Uluslararası Bilimsel Yayınları Teşvik Programı Bilgileri

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
UBYT Programınca Teşvik Verilen Yayın Sayısı	9.877	13.453	12.272	12.879	13.139	11.342
UBYT Programınca Teşvik Verilen Araştırmacı Sayısı	10.727	12.244	12.118	13.341	13.421	11.721
UBYT Programın Kapsamında Verilen Teşvik Tutarı (Milyon TL*)	4,81	8,06	6,56	6,92	7,55	7,49

*2011 yılı sabit fiyatlarıdır.